

raad voor cultuur raad voor cultuur raad voor cultuur

R.J. Schimmelpennincklaan 3
postbus 61243
2506 AE Den Haag
telefoon +31(0)70 310 66 86
fax +31(0)70 361 47 27
e-mail cultuur@cultuur.nl
www.cultuur.nl

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap
p/a de Algemene Rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

datum: **28 APR. 2005**

uw kenmerk: C/S/05/522

uw brief van: 8 maart 2005

ons kenmerk: arc-2005.02131/2

onderwerp: ontwerp-selectielijst archiefbescheiden op het beleidsterrein
Volkshuisvesting over de periode 1945-(1996) voor de zorgdragers de minister van
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de minister van Financiën, de minister
van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, de minister van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid, de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister
van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu

Zeer geachte mevrouw Van der Laan,

1. In uw hierboven vermelde brief vraagt u de Raad voor Cultuur advies over de
ontwerp-selectielijst *Volkshuisvesting* over de periode 1945-(1996) die hierboven
genoemde overheidsorganen in hun hoedanigheid van zorgdrager in de zin van de
Archiefwet 1995 willen doen vaststellen.

In uw brief verzocht u de Raad om binnen drie maanden advies uit te brengen. Hij
biedt u bij deze zijn bevindingen aan¹.

2. De Raad heeft de ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens
aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen worden in
respectievelijk de paragrafen 4 en 5 uitgewerkt. De in uw adviesaanvraag gestelde
specifieke vragen worden in de paragrafen 3, 4 en 5 van dit advies beantwoord.

3. *Toetsing van procedurele aspecten*

§ 3.1. *Ontwerp-lijst*

Deze ontwerp-lijst is tot stand gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat
van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de (rijks-)
overheid, de zogenaamde methode Institutioneel Onderzoek (IO). Aan het ontwerp

¹ Dit advies is voorbereid door de Bijzondere Commissie Archieven van de Raad. Deze commissie
wordt met ingang van 1 maart 2005 bijgestaan door twee externe adviseurs, te weten de heer
R.S. Jonker en de heer J. van der Meer

is een onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport *Volkshuisvesting. Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein volkshuisvesting over de jaren 1945-1994* (PIVOT-rapport nr. 136, z.p., z.j.).

§ 3.2. Driehoeksoverleg

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het zogenaamde driehoeksoverleg, waarin, zoals voorgeschreven in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995, ontwerp-selectielijsten tot stand komen.

Hieruit is de Raad gebleken, dat dit overleg voor alle aanvragende zorgdragers was samengesteld zoals artikel 3, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 voorschrijft. Al ten tijde van het driehoeksoverleg is een historicus uitgenodigd om als externe deskundige aan de voorbereiding van de ontwerp-lijst mee te werken.

§ 3.3. Terinzagelegging

De openbare terinzagelegging heeft, zoals uw adviesaanvraag vermeldt, niet geresulteerd in reacties.

4. Toetsing van inhoudelijke aspecten

Mede op grond van zijn hiervoor vermelde bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte van de ontwerp-lijst (§ 4.1), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (§ 4.2), alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (§ 4.3).

§ 4.1. De reikwijdte van de ontwerp-lijst en het driehoeksoverleg

De ontwerp-lijst bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen over de periode 1945-(1996) waarvan de neerslag valt onder de archiefwettelijke zorg van bovengenoemde zorgdragers.

De periodisering van de ontwerp-lijst, met de vermelding van het eindjaar tussen haakjes, roept vragen op. De Raad stelt vast dat de lijst grotendeels gebaseerd is op het rapport institutioneel onderzoek dat de periode 1945-1994 bestrijkt, maar dat bij het opstellen van de ontwerp-lijst ontwikkelingen op het beleidsterrein tot en met 1996 zijn meegenomen. De Raad adviseert u daarom om 1996 op de gebruikelijke manier te vermelden als eindjaar van het onderzoek waarop de lijst is gebaseerd.

De Raad merkt op dat recente wijzigingen in wet- en regelgeving, die tot gevolg hadden dat in de lijst beschreven handelingen afgesloten konden worden, al in de ontwerp-lijst verwerkt zijn. Hij leidt daaruit af dat het onderhoud van het ordenings- en selectieinstrumentarium bij het ministerie van VROM als continu proces deel uit maakt van het dagelijks werk van DIV-medewerkers. De Raad complimenteert de zorgdrager daarmee.

§ 4.2. Toepassing van de selectiedoelstelling en - criteria

Uit het driehoeksverslag blijkt, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie waarin ook rekening wordt gehouden met het aspect van het veilig stellen van de bronnen voor de kennis van de Nederlandse samenleving en cultuur.

§ 4.3. De waardering van de in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 bedoelde belangen

De Raad is er, op basis van het verslag driehoeksoverleg en de ontwerp-lijst die daar het resultaat van is, van overtuigd dat de ontwerp-lijst grotendeels recht doet aan de selectiedoelstelling en in voldoende mate rekening houdt met het cultuurhistorisch belang, het administratieve belang en het belang van de recht- en bewijszoekende burgers. Bij een aantal waarderingen en afwegingen die daaraan ten grondslag liggen, zet hij echter vraagtekens. In de navolgende paragraaf gaat de Raad nader in op zijn bedenkingen.

5. Nadere beoordeling van de ontwerp-lijst

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende onderdelen van de ontwerp-lijst gezien. Deze geeft hem aanleiding tot het plaatsen van de hierna volgende opmerkingen.

Handelingen met circulaires als product

Vrijwel alle handelingen in de ontwerp-lijst die circulaires als product hebben, worden voorgedragen voor bewaring. De Raad is van mening dat voor de reconstructie van de hoofdlijnen van het handelen volstaan zou kunnen worden de eindproducten. Hij adviseert u de overige neerslag van deze handelingen vernietigbaar te stellen 10 jaar na het vervallen van de circulaire in kwestie.

Wellicht ten overvloede wijst de Raad u erop dat bij veel departementen de eigen circulaires door de departementale bibliotheek zijn gebundeld. Als dat bij VROM het geval is, zou kunnen worden volstaan met het bewaren van een dergelijke reeks en zouden de archiefdossiers integraal kunnen worden vernietigd.

Handelingen met mogelijke rechtspositionele gevolgen

De handelingen 97, 280, 346, 522 hebben (mogelijk en/of gedeeltelijk) betrekking op de aanstelling en het dienstverband van ambtelijk personeel. De neerslag van deze handelingen wordt voorgedragen voor vernietiging 5 jaar na beëindiging van de functie of de opheffing van de organisatie. De Raad wijst u erop dat voor neerslag met betrekking tot de rechtspositie van medewerkers, met name in het belang van de werknemers die het betreft, een termijn van 10 jaar na pensionering geboden is.

Handelingen met betrekking tot de architectenopleidingen

De handelingen 595, 601, 653, 666 en 667, die gaan over erkenningen, inrichting en kwaliteitsborging van de architectenopleidingen, worden voorgedragen voor

bewaring op grond van criterium 5. Vergelijkbare handelingen op andere beleidsterreinen komen doorgaans voor vernietiging in aanmerking na het verstrijken van 5 tot 10 jaar na het vervallen van de erkenning. Blijvend inzicht in het aanbod van erkende opleidingen in het hoger en wetenschappelijk onderwijs is verzekerd doordat het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO), dat door de minister van OCW wordt bijgehouden, wordt bewaard. De Raad adviseert u dan ook om de neerslag van de genoemde handelingen te doen vernietigen 10 jaar na het vervallen van de erkenning van de opleiding.

Vernietigingstermijnen van handelingen met betrekking tot subsidieverlening

Voor dergelijke handelingen komen zowel termijnen van 5 jaar (bijvoorbeeld handeling 188) als van 6 jaar voor. Beide termijnen zijn in het licht van zowel de Comptabiliteitswet als de Algemene Wet Rijksbelastingen te kort. De Raad adviseert u voor dergelijke handelingen te kiezen voor een termijn van 7 jaar en daarbij te vermelden dat de termijn in gaat na afsluiting van de rekening.

Handelingen van de actor Bureau Documentatie Bouwwezen/PRC Bouwcentrum

De ontwerp-lijst vermeldt dat dit Bureau in 2004 is overgenomen door Arcadis. De lijst laat echter in het midden of dit betekent dat alle handelingen van het Bouwcentrum (157, 167, 219, 537, 538, 551 en 552) nu ook door Arcadis worden uitgevoerd. Mocht dat niet het geval blijken, dan is het nodig om ook de andere taakopvolgers van het Bureau te noemen en daarvoor eventueel (als het overheidsorganen betreft) handelingen in de lijst op te nemen.

De handelingen 538 en 551 van het Bureau Documentatie Bouwwezen, die worden voorgedragen voor bewaring op grond van criterium 5, leveren volgens de Raad neerslag op die weliswaar vrij langdurig van waarde zouden kunnen zijn voor de administratie, maar die onvoldoende bijdragen aan de selectiedoelstelling om blijvende bewaring te rechtvaardigen. De Raad adviseert voor deze beide handelingen een vernietigingstermijn van 20 jaar te hanteren.

Handeling 48: het adviseren van de minister inzake de oprichting van overlegorganen in groeikerngebieden

Handeling 289: het adviseren van de minister inzake de administratie van de subsidiering van groeikernen en groeisteden en van andere grote infrastructurele voorzieningen

Deze handelingen van de Interdepartementale commissie groeikernen en groeisteden en de Interdepartementale werkgroep knelpunten woningbouw worden voorgedragen voor bewaring op grond van criterium 1. De Raad is van mening dat deze handelingen te ver afstaan van de hoofdlijnen van het handelen om blijvende bewaring te rechtvaardigen. Hij adviseert u de neerslag van deze handelingen vernietigbaar te stellen na het verstrijken van een termijn van 10 jaar.

Handeling 128: het indienen van bezwaren tegen de toelating van instellingen op het gebied van volkshuisvesting

De bezwaren waarvan in deze handeling sprake is, worden ingediend bij Gedeputeerde Staten. Dat orgaan vormt dan ook het meest geëigende bewaarniveau voor deze neerslag, omdat die daar deel uitmaakt van de neerslag van de bezwaarprocedure als geheel. Bewaren op het niveau van de minister van VROM, zoals de ontwerp-lijst voorstelt, geeft slechts inzicht in een zeer beperkt onderdeel van de uitgebreidere procedure en heeft daarom niet zoveel zin. De Raad adviseert u de neerslag van handeling 128 na 10 jaar te doen vernietigen.

Handeling 221: het adviseren van de minister van volkshuisvesting bij de uitkering van subsidies inzake duurzame verbeteringen aan woningen en andere vormen van duurzaam bouwen

Handeling 282: het adviseren van de minister bij de opstelling van subsidieregelingen inzake door de plannen van aanpak aanbevolen verbeteringen van woningen en andere vormen van duurzaam bouwen

Beide handelingen worden verricht door de Stichting Duurzaam Bouwen. Handeling 221, die over de uitvoering van subsidieregelingen gaat, wordt voorgedragen voor bewaring, terwijl handeling 282, die gaat over het opstellen van subsidieregelingen, vernietigbaar wordt geacht. De Raad adviseert u deze waarderungen om te draaien en handeling 221 te waarderen met V (met zoals hierboven bepleit een termijn van 7 jaar in plaats van 5) en de neerslag van handeling 282 daarentegen te bewaren op grond van criterium 5.

De Raad wijst u erop dat handeling 221 zoals die in het rapport institutioneel onderzoek is geformuleerd een andere is dat handeling 221 in de ontwerp-lijst. In het rapport zijn de handelingen 221 en 282 gelijkkluidend. De Raad adviseert u om bij wijzigingen die de betekenis van een handeling wezenlijk veranderen een nieuw handelingnummer te gebruiken en het oude nummer te laten vervallen, zodat de relatie tussen selectielijst en rapport helder blijft.

Handeling 323: het op aanvraag van gemeenten vrijstellen van stadsvernieuwingsfondsen van het maximumbedrag van vier keer de jaarlijkse toelage

In de handelingen 323, 325, 326 en 327 van de minister van VROM gaat het om het voorkomen van het oppotten van teveel geld door stadsvernieuwingsfondsen. Alleen in onvoorziene gevallen, zoals gedwongen uitstel van voorgenomen bestedingen, kan de minister besluiten tijdelijk een grotere financiële reserve aan te houden.

Handeling 323 behelst het binnen vaststaande kaders reageren op begrotingstechnische problemen. De Raad is van mening dat de neerslag van deze handeling niet nodig is voor de reconstructie van de hoofdlijnen van het handelen.

Bewaring van de neerslag van de kwesties waarin sprake was van problemen en onenigheden over het gevoerde financiële beheer is afdoende gewaarborgd door de B-waardering voor de handelingen 325, 326 en 327. De Raad adviseert u de neerslag van handeling 323 aan te merken als vernietigbaar 7 jaar na vaststelling van de rekening.

Handeling 355: het goedkeuren van het jaarlijkse overzicht van publiekrechtelijk erkende kwaliteitsverklaringen van de Stichting Bouwkwaliiteit

De kwaliteitsverklaringen waarvan in deze handeling sprake is, worden volgens het rapport institutioneel onderzoek (handeling 357), verleend door de stichting Bouwkwaliiteit. Die stichting, als actor opgenomen in de ontwerp-lijst, publiceert bovendien een periodiek overzicht van de afgegeven erkenningen. De Raad is van mening dat het meer voor de hand ligt om de neerslag van het verlenen van de erkenningen te bewaren dan een overzicht van die erkenningen. Hij zou u dan ook willen adviseren om handeling 357 met B5 te waarderen, ware het niet dat ook dit handelingnummer in de ontwerp-lijst een geheel andere inhoud heeft dan in het rapport institutioneel onderzoek. Een handeling met betrekking tot erkenningverlening ontbreekt in de ontwerp-lijst. De Raad adviseert u daarom de oorspronkelijke handeling 357 alsnog in de lijst op te nemen en de nieuw geformuleerde handeling van een nieuw handelingnummer te voorzien. De neerslag van handeling 355 kan naar het oordeel van de Raad na 5 jaar worden vernietigd.

Handeling 405: het (doen) beschikken inzake een beroep op de Kroon tegen het onbewoonbaar verklaren van een woning

Handelingen met betrekking tot bezwaar en beroep worden in de ontwerp-lijst verschillend gewaardeerd. De Raad ziet in de meeste gevallen gegronde redenen om deze vergelijkbare handelingen in een vergelijkbare context toch uiteenlopend te waarderen, maar kan in het geval van handeling 405 de ratio achter de voorgestelde B-beslissing niet doorgronden. Hij adviseert u ook voor handeling 405 de waardering V en de termijn van 20 jaar te hanteren.

Handeling 451: het van een gemeente in eigendom ontvangen van die gebouwen, terreinen of roerende zaken van woonwagencentra, die geheel of gedeeltelijk aan hun bestemming worden onttrokken of vervreemd zijn

Deze handeling van de minister van VROM wordt voorgedragen voor vernietiging na 5 jaar. De Raad is van mening dat die termijn zowel vanuit de optiek van de bedrijfsvoering als van de bewijsvoering te kort is. Eigendom impliceert rechten en plichten en vergt zorgvuldige vastlegging. Een termijn van 5 jaar zou alleen kunnen volstaan als deze wordt gekoppeld aan het moment dat de minister van VROM op zijn beurt weer afstand doet van de eigendom van de goederen in kwestie.

Handeling 498: het voordragen van voorkeursgerechtigden

De minister van VWS kan in het kader van de Regeling rijksvoorkeurswoningen met voorrang woningen toewijzen aan bijvoorbeeld vluchtelingen. De neerslag van deze handeling wordt voorgedragen voor bewaring op grond van criterium 5. Het lijkt hier te gaan om dossiers met betrekking tot individuele gevallen. Als dat het geval is, acht de Raad bewaring niet op zijn plaats en meent hij dat volstaan zou kunnen worden met een vernietigingstermijn van 10 jaar.

Handeling 603: het leveren van bijdragen bij de opstelling van richtlijnen voor architectonische kwaliteit in overlegorganen

Het gaat hier om overleg van de minister met instellingen als de Orde van Nederlandse Raadgevende Ingenieurs en om deelname van de Rijksbouwmeester aan besturen van instellingen als het Nederlands Architectuurinstituut. De neerslag van handeling 603 kan gezien worden als lidmaatschapsarchief. De ontwerp-lijst stelt voor om de bijdragen die de minister aan deze gremia leverde te bewaren en de rest te vernietigen. Dat is een weinig gelukkige beslissing. Als de neerslag van het werk van deze gremia van blijvende waarde is, is het aangewezen bewaarniveau de betreffende instelling zelf. Als het Nationaal Archief reden heeft om aan te nemen dat blijvende bewaring, openbaarheid en toegankelijkheid bij die instellingen niet voldoende gegarandeerd is, zou bewaring van een lidmaatschapsarchief van een overheidsorgaan een logische keuze zijn. Het is dan wel wenselijk het gehele dossier te bewaren. De Raad adviseert u de waardering van handeling 603 in dat licht te heroverwegen.

Handeling 614: het uitwisselen van kennis inzake de volkshuisvesting tijdens internationale (ad hoc) conferenties en symposia

Deze handeling heeft een tweeledige waardering: bijdragen van het ministerie worden op grond van criterium 1 bewaard; overige stukken worden vernietigbaar geacht na 5 jaar. De Raad merkt op dat de kern van de handeling gelegen is in de uitwisseling van kennis. Daarvan slechts de inbreng van één speler bewaren, lijkt zinloos. Bovendien worden speeches en presentaties van VROM onder de paraplu van handeling 668 al bewaard, op grond van het daartoe meer geëigende criterium 5. De Raad adviseert u daarom handeling 614 in zijn geheel te waarderen met V 5.

Handeling 615: het op verzoek adviseren van regeringen of (handhavings)instanties in het buitenland inzake aangelegenheden welke betrekking hebben op de volkshuisvesting

De ontwerp-lijst stelt voor de adviezen die het product vormen van deze handeling te bewaren. De Raad merkt op dat dergelijke handelingen in de meeste andere selectielijsten van rijksoverheidsorganen vernietigbaar worden geacht. Hij adviseert u om de waardering van handeling 615 in dat licht te heroverwegen.

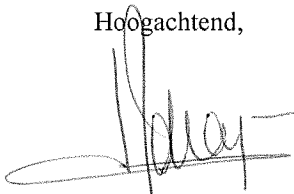
*Handeling 638: het indienen van plannen ten behoeve van het Europees
Herstelprogramma in het kader van de Marshall-hulp*

Deze handeling van de minister van VROM wordt voorgedragen voor vernietiging na 5 jaar. De handeling heeft een looptijd tot en met 1954, dus is de kans groot dat de dossiers al daadwerkelijk zijn vernietigd op grond van een oudere lijst. Toch wil de Raad opmerken dat hij bewaring van de neerslag van handeling 638 op zijn plaats acht. De minister van EZ was met de uitvoering van het Marshall-plan belast en zal de ingediende plannen hopelijk bewaren en overdragen, maar ook de neerslag van de totstandkoming van de plannen en de afwegingen die daarbij werden gemaakt is onmiskenbaar van historisch belang. De Raad adviseert u de waardering van handeling 638 te wijzigen in B6.

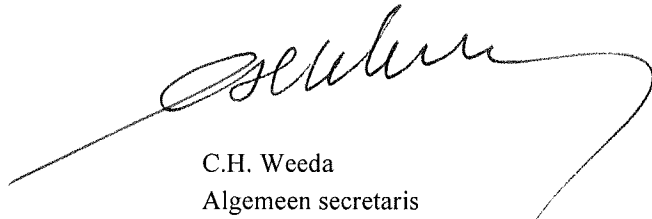
6. *Advies*

De Raad adviseert u de ontwerp-selectielijst vast te stellen voor de periode 1945-1996 met inachtneming van de opmerkingen die gemaakt zijn in dit advies.

Hoogachtend,

mr. W. Sorgdrager
Voorzitter

C.H. Weeda
Algemeen secretaris